Универзитет у Београду
Филолошки факултет

Београд, 26.12.2022.

ИЗВЕШТАЈ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ, КАНДИДАТА И МЕНТОРА ЗА ИЗРАДУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I - ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

1. Орган који је именовао Комисију:

Наставно-научно веће Филолошког факултета Универзитета у Београду на седници од 22. 11. 2022. године донело је одлуку о образовању Комисије за оцену научне заснованости теме докторске дисертације коју је мср Ивана Чорбић пријавила под насловом „Говорни чинови и комуникационе стратегије приликом вршњачког оцењивања на даљину аргументативних есеја студената англистике"

Састав Комисије:

1) др Катарина Расулић, ванредни професор, ужа научна област Англистика, Филолошки факултет Универзитета у Београду.
   Датум избора у звање: 13.6.2022.
2) др Ана Ђорђевић, доцент, ужа научна област Англистика, Филолошки факултет Универзитета у Београду.
   Датум избора у звање: 11.7.2018.
3) др Гордана Векарић, доцент, ужа научна област Стручни језик (предмет: Енглески језик), Факултет спорта и физичког васпитања Универзитета у Београду.
   Датум избора у звање: 26.1. 2021.

II - БИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

Мср Ивана Чорбић рођена је 11. септембра 1971. године у Београду, где је завршила основну и средњу школу. На Филолошком факултету, Група за енглески језик и књижевност дипломирала је 1995. године и стекла назив професора енглеског језика и књижевности. Мастер академске студије је завршила 2009. године, одбранивши са оценом 10 мастер рад под насловом „Појава стандардног енглеског језика" пред комисијом коју су чинили проф. др Гордана Кораћ и проф. др Борис Хлебец. Године 2017. уписала је докторске академске студије на Филолошком факултету и положила све програмом предвиђене испите са просечном оценом 9.38.

Од 2000. године ради на Катедри за англистику Филолошког факултета Универзитета у Београду, најпре у звању лектора а од 2017. године у звању вишег лектора, на предмету Савремени енглески језик. Током 2012. године боравила је у САД као стипендиста JFDP програма. Од 2019. године ангажована је као један од инструктора EMI Teacher Training програма при Универзитету у Београду под покровитељством ТЕМПУС-а. При Центру за стално образовање и евалуацију Филолошког факултета држала је и ESP

курсеве за образовање државних службеника (EU English, Legal English, итд.) у сарадњи са Службом за управљање кадровима Владе РС. Настава енглеског језика и питања проистекла из наставе представљају њену основну инспирацију за научно-истраживачки рад, а области од посебног интереса су примењена лингвистика и настава енглеског језика, компјутерски посредована комуникација, историја језика и англистичка прагматика.

III - БИБЛИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

(2020) Cultural Awareness 2.0, BELLS 90 Proceedings, Department of English Language and Literature, Faculty of Philology, University of Belgrade, Volume 1, 2020, str. 355-368

(2016) Peers of the Digital Realm, Belgrade English Language& Literature Studies, Department of English Language and Literature, Faculty of Philology, University of Belgrade, Volume 8, 2016, str. 133-145.

(2014) Matić, J., Trbojević, I., Čorbić, I.: Three in One: English for Public Administration Test, Teaching Languages and Cultures in the Post-Method Era:Issues and Developments (TLC 2014), Filozofski fakultetu u Nišu, 2014, str. 54. (knjiga apstrakata)

(2014) In the Mood for Moodle: Writing Goes Digital- A Case Study, Teaching Languages and Cultures in the Post-Method Era:Issues and Developments (TLC 2014), Filozofski fakultetu u Nišu, 2014, str. 16. (knjiga apstrakata)

Hlebec, B. (2012) *Standardni englesko-srpski rečnik sa engleskom gramatikom*. Beograd: Zavod za udžbenike (saradnik)

(2011) Image, Reality and Standard English, English Language and Literature Studies: Image, Identity, Reality International Conference Proceedings, Volume I, Beograd, 2011, str. 401-414

(2010) "Language, Identity and Standard", objavljen u izdanju Cambridge Scholars, ***Identity Issues: Literary and Linguistic Landscapes***, 2010, ur. Vesna Lopičić i Biljana Mišić-Ilić, str.165- 175

(2007) Cultural Awareness of University Students of English: Background and Training (sa Jelenom Matić), rad prezentovan na međunarodnoj konferenciji u organizaciji Katedre za anglistiku u Beogradu (ELLSAC, decembar 2007.), ELLSSAC Proceedings, Volume 1, str. 763-782

(2007) Teaching EFL Writing. A Case Study (sa Jelenom Matić), ELLSII 75 Proceedings, Volume II, Zbornik radova sa konferencije, Beograd 2007, str.177-184,

(2004) Integrisane veštine: Godina druga, PHILOLOGIA, Beograd, 2004, br.2, str. 131-134

IV - ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ КАНДИДАТА ДА РАДИ ДИСЕРТАЦИЈУ

На основу увида у биографију и библиографију кандидаткиње, Комисија сматра да мср Ивана Чорбић **испуњава све услове за израду докторске дисертације.**

V - ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ПРЕДЛОЖЕНОГ МЕНТОРА

За ментора је предложена др Ивана Трбојевић Милошевић, ванредни професор Филолошког факултета Универзитета у Београду, Катедра за англистику.

Библиографија ментора са најмање 5 јединица релевантних за област из које се ради докторска дисертација:

1. (2012) "Modal hedges in para-pharmaceutical product instructions: Some examples from English and Serbian" In: Carretero Lapeyre M. and I. Ortega Barrera (eds). Revista de Lenguas para Fines Especificos. Special issue: Modality in Scientific and technical discourse. No.18. ISSN:1133-1127. pp -71-92.
2. (2010) "Learning through Contrasting: Students' projects at the Department of English, Faculty of Philology in Belgrade". UDC 378.147::811.111](497.11) In: Milojević, J. (ed). : Belgrade BELLS Vol.2. Faculty of Philology. Belgrade. ISSN 0354-3138 (Printed volume) pp 133-146.
3. (2004) "Nefaktivni glagoli kao epistemički modalizatori propozicije". U: S.Perović i V.Bulatović (ur.), *Lingvističke analize*, Zbornik radova u čast 25 godina ISJ, Podgorica. 203-214.
4. (2004) *Модалност, суд исказ: Изражавање епистемичке модалности у енглеском и српском језику*. Београд: Филолошки факултет ISBN 86-80267-71-6
5. (2006) "Speech Act Conditionals in English and Serbian: Avoiding Rudeness or Being Polite". In: *English Language and Literature Studies: Interfaces and Integrations ELLSII75. Volume I.* Rasulić K. and I. Trbojević-Milošević (eds), Belgrade: Faculty of Philology, 225-233. ISBN 86-86419-04-6
6. (2011) "E-Mailing and Politeness. BIBLID: 0015-1807, 38 (2011) '1 (pp 53-61) UDC 004.773.3:316.77 In: Bunjak, P. (ed) *Filološki pregled*. Časopis za stranu filolgiju XXXVIII 2011 1. Beograd. pp 53-62.
7. (2016) *Поруке неизреченог: кључеви прагматичке анализе*. Београд. Филолошки факултет . ISBN 978-86-6153-366-2

Комисија сматра да **др Ивана Трбојевић Милошевић испуњава све услове за ментора ове докторске дисертације из области англистике и англистичке прагматике.**

VI - ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ

Формулација наслова дисертације

Комисија предлаже да се радни назив дисертације „Говорни чинови и комуникационе стратегије приликом вршњачког оцењивања на даљину аргументативних есеја студената англистике" преформулише у **„Говорни чинови и комуникационе стратегије студената**

англистике приликом вршњачког оцењивања аргументативних есеја у компјутерски посредованој комуникацији“ и тако добро репрезентовати суштину теме.

Предмет истраживања

Предмет истраживања представљају говорни чинови и комуникационе стратегије у језичкој продукцији студената прве године англистике приликом извршавања једног сложеног језичког и академског задатка из области писања на предмету Савремени енглески језик Г1. Овај задатак СПЕЦИФИЧАН ЈЕ ПО ТОМЕ ШТО не само да захтева писање аргументативних есеја на енглеском језику, већ укључује и такозвано *вршњачко оцењивање* у *онлајн* окружењу. С обзиром да се од студената прве године англистике очекује релативно висок ниво језичког знања и компетенција на енглеском (CEFR B2+), а да су они нематерњи говорници енглеског, у обављању овако комуникативно сложеног задатка може се очекивати извесно одступање од језичких и прагматичких норми енглеског језика. Ова врста истраживања по природи не може проникнути у стање њиховог међујезика и прагматичких компетенција, али открива каквим стратегијама учтивости студенти прибегавају у ситуацији компјутерски посредоване комуникације са вршњацима, те кроз које типове говорних чинова се ове стратегије реализују приликом извршења задатка вршњачког оцењивања. Рад ће се коначно бавити и питањем да ли културни модел српског језика утиче на језичку продукцију студената у комуникацији на енглеском у ситуацији где се он користи као Lingua Franca.

Комисија закључује да је предложени предмет истраживања подобан својом сложеношћу, актуелношћу и значајем у областима дисертације.

Библиографија прелиминарних истраживања

Кандидаткиња је приложила прелиминарну радну библиографију од 20 библиографских јединица релевантних за истраживање које овде наводимо:

1. Austin, J. L. (1975). How to Do Things with Words? Harvard University Press
2. Brown, P. and Levinson, S. (1987). Politeness: Some Universals in Language Usage. Cambridge: Cambridge University Press
3. Goddard, C, Wierzbicka, A. (2014). Words and Meanings: Lexical Semantics Across Domains, Languages, and Cultures. Oxford University Press
4. Goddard, C, Wierzbicka (2004). A. Cultural Scripts: What Are They, and What Are They Good For? *Intercultural Pragmatics 1-2,* 153-166
5. Hua, Zhu (2016). Research Methods In Intercultural Communication: A Practical Guide.

Wiley

6. Keckes, I. (2007). Formulaic Language in English Lingua Franca. In Explorations in Pragmatics, Linguistic, Cognitive and Intercultural Aspects, edited by Horn, L., Keckes, I. Mouton de Gruyter

7. Keckes, I. (2014). *Intercultural Pragmatics*. Oxford University Press

8. Leech, G. (1983). *Principles of Pragmatics*. Longman, London, New York

9. Limberg, H, Locher, M. (eds) (2012). *Advice in Discourse*. John Benjamins

10. Martínez Flor, A. (2005). A theoretical review of the speech act of suggesting: Towards a taxonomy for its use in FLT. *Revista alicantina de estudios ingleses*, No. 18 (Nov. 2005); pp. 167-187

11. Nguyen, M. T. T. (2005). Criticizing and responding to criticism in a foreign language: A study of Vietnamese learners of English (Doctoral dissertation, University of Auckland)

12. Perović, S. (2009). *Jezik u akciji*. Podgorica: CID i Institut za strane jezike

13. Popović, J. (2017). Strategije učtivosti u srpskom I engleskom jeziku [doktorska disertacija, Univerzitet u Beogradu]

14. Prodanović, M. (2014) Kontrastivna analiza sredstava za ublaživanje govornih činova koji ugrožavaju obraz sagovornika u engleskom ib srpskom jeziku [doktorska disertacija, Univerzitet u Beogradu]

15. Serl, Dž. (1991). Govorni činovi. Ogled iz filozofije jezika. Beograd: Nolit

16. Searle, J. (1975), A Taxonomy of Illocutionary Acts. In *Language, Mind, and Knowledge*, edited by K. Gunderson, University of Minnesota Press, str. 344-369, https://conservancy.umn.edu/handle/11299/185220

17. Vekarić, G. (2019). Diskurs moći u sportu: Komunikacioni modeli i strategije u interakciji trener-sportista [doktorska disertacija, Univerzitet u Beogradu]

18. Watts, R. J. (2003). *Politeness*. Cambridge University Press.

19. Wierzbicka, A. (2006). *English: Meaning and Culture*. Oxford University Press

20. Yule, G. (1996). *Pragmatics*: Oxford University Press

Циљеви истраживања и хипотезе

Циљеви предложеног истраживања су:

1) идентификација, анализа и класификација говорних чинова студената англистике приликом вршњачког оцењивања аргументативних есеја путем компјутерски посредоване комуникације, и то смислу њихове форме, функције и претпостављеног перлокуционог ефекта;

2) разматрање могућег утицаја културних сценарија матерњег (српског) језика на реализацију сложених говорних чинова, пре свега *похвале* и *критике*, и

3) разматрање могућих импликација за наставу, с обзиром да је потенцијал за неспоразуме или увреде у случају неприкладних стратегија или реализације говорних чинова, као што су *критика* или *сугестија*, велики у интеркултурној комуникацији.

Хипотезе:

1) узимајући у обзир чињеницу да су студенти англистике прве године на очекиваном нивоу Б2+ Заједничког европског оквира за стране језике, очекује се да ће показати значајан распон стратегија и језичких средстава за реализацију говорних чинова примерених датој ситуацији;

2) у овој ситуацији, стратегија реализације неће зависити од социјалне дистанце и односа моћи (према формули Браунове и Левинсона) , већ од фактора R, то јест од *студентове перцепције* тежине могућег угрожавања образа и прикладних стратегија учтивости;

3) језичка реализација говорних чинова неће у свим аспектима одговарати еквивалентној продукцији матерњих говорника, те ће бити присутан утицај матерњег језика;

4) реализације говорних чинова биће бар делимично условљене поставком задатка и медијумом комуникације;

5) језичке реализације говорних чинова биће по степену формалности на равни пресека говореног и писаног језика, у складу са перцепцијом медијума и ситуације комуникације, као и претходним искуствима студената у обављању сличних

задатака путем компјутерски посредоване комуникације.

6) прагмалингвистичка компетенција студената биће под неминовним утицајем културних норми српског језика, што ће се у реализацији говорних чинова очитовати као склоност ка већој директности у изражавању на енглеском језику.

План рада и методе истраживања:

Предложена дисертација имаће теоријски и емпиријски део. У првом, теоријском делу рада биће дат преглед теорија говорних чинова (Остин и Серл), теорија учтивости (Браунова & Левинсон, Лич и Вотс), особености интеркултурне комуникације и 'лингва франка' модуса језичке употребе као и појма културних сценарија (Вјежбицка), и то на такав начин да се укрштањем ових теоријских оквира дође до вишедимнзионалног оквира за анализу исказа/говорних чинова и комуникационих стратегија у емпиријски оформљеном корпусу.

У свом класичном делу *How to Do Things With Words* (1962), Остин је увео појмове локуције, илокуционих и перлокуционих чинова, односно разлику између језичке реализације онога што желимо да саопштимо (локуција), сврхе због које то саопштавамо, нпр. сугестија, исказивање свог мишљења, итд. (илокуција), као и ефекта који постижемо својим исказима (перлокуција), нарочито код исказа који имају за циљ да утичу на понашање саговорника. Серл (1975) је допунио првобитну Остинову таксономију говорних чинова и поделио их на репрезентативе, којима исказујемо неку тврдњу, експресиве којима исказујемо неко осећање/став према нечему, директиве, којима желимо да утичемо на саговорника (савети, наредбе, препоруке, итд.), комисиве (којима преузимамо на себе неку обавезу), декларативе (који својим изрицањем у ствари врше неку радњу- венчање, отварање конференције, изрицање пресуде, итд.). Ову поделу Лич (1983) је допунио рогативима (питања, увек у упитном облику).

Избор и реализација говорног чина уско је повезана са појмом и схватањем учтивости. Свакако најпознатија теорија учтивости је она Браунове и Левинсона (1987), заснована на појму образа (*face*), који може бити интегративистички и индивидуалистички схваћен (*positive and negative face*), односно у интеракцији сачуван или угрожен. По схватању Браунове и Левинсона, један исказ односно говорни чин може угрозити образ једног или оба учесника у комуникацији (бити *FTA - face threatening act*), а саговорници бирају стратегије учтивости према томе колику претњу по образ дати исказ/говорни чин може представљати по формули W=D+P+R (Brown and Levinson 1987: 76), где је D = distance (друштвена дистанца која постоји међу говорницима), P =power (друштвена моћ у интеракцији), а R= imposition (мера у којој овај чин представља наметање туђе воље, што је културно и ситуационо условљена варијабила). С обзиром на процену потенцијалне тежине FTA , говорник може изабрати да не изведе говорни чин, или да га изведе, било да

је FTA директан, или са неком врстом ублажавања, усмереном према негативном или позитивном образу саговорника. Браунова и Левинсон претпоставили су да су овако постављене стратегије учтивости универзалне и да је највиша форма учтивости истовремено и најиндиректнија, усмерена ка негативном образу саговорника. Модел је критикован од стране многих истраживача, због тога што не објашњава неучтивост, као и због англоцентризма, нарочито од истраживача који су се бавили далекоисточним културама код којих су стратегије учтивости и схватање образа другачији.

Теорија говорних чинова Остина и Серла такође је доживљавала критике, почев од тога да ју је тешко применити на сложене говорне чинове какав је на пример чин критиковања, до тога да се у различитим културама говорни чинови различито реализују и перципирају (Wierzbicka 2006, 2014), те да је у интеркултурној комуникацији неминован утицај онога што Вјежбицка назива културним сценаријима, односно „прећутних културних норми и претпоставки" (Limberg&Locher 2012:324), које утичу на језичку реализацију говорних чинова и могу одражавати основне вредности дате културе. Као и код теорије учтивости, једна од већих замерки био је англоцентризам те теорије.

С обзиром на то да је интернет унапредио компјутерски посредовану комуникацију, а развој друштвених мрежа учинио интеркултурну комуникацију много лакшом, комуникација на енглеском коришћеном као *lingua franca* доживела је велику експанзију, нарочито због и током пандемије Ковида 19.

Као одговор на глобализацију и развој технологије, истраживања интеркултуралне прагматике доспела су у фокус. Комуникација на енглеском као *lingua franca* (ELF), где он није матерњи ниједном од саговорника, разликује се од комуникације међу изворним говорницима у неким важним аспектима, пре свега по томе што се познавање језика и прагматичких норми енглеског језика код саговорника не може претпоставити, као ни њихова спремност да усвоје те прагматичке норме, а „они који уче други језик посматрају ствари на другом језику из социо-културне перспективе свог матерњег језика" (Keckes 2014: 63).

У другом делу рада, оформљени корпус биће подвргнут анализи у складу са постављеним циљевима и хипотезама. Корпус за истраживање сакупљен је током две узастопне академске године (2015/16 и 2016/17), у оквиру предмета Савремени енглески језик Г1 и наставе писања у оквиру курса Интегрисаних вештина. После уводних инструкција и моделирања принципа давања повратних информација на часу, студенти су добили задатак да напишу аргументативни есеј и у малим групама дају повратне информације једни другима, то јест да узајамно евалуирају написане радове. Свако је морао да изнесе коментаре на минимум један састав, а материјал је сакупљен од укупно 128 испитаника (више од половине генерације).

Истраживање ће бити доминантно квалитативно, и вршиће се у смислу класификације

форме, функције и претпостављеног перлокуционог ефекта заступљених говорних чинова, као и степена директности и индиректности, чији ће пресек бити дат процентуално и табеларно. Класификација говорних чинова вршиће се на основу модификованих класичних класификација које се јављају у литератури.

С обзиром да по природи изабраног медијума и задатка није било предвиђено одговарање на коментаре, неће бити коришћене методе анализе конверзације.

Као метод провере резултата, уводи се и једна контролна група студената англистике којој је дато да попуне упитник о вршњачком оцењивању, да би се утврдиле неке опште карактеристике њихове реализације говорних чинова похвале и критике на српском језику, као и евентуалне сличности и разлике у односу на *онлајн* корпус на енглеском језику. У том смислу, предложене истраживање има и контрастивни карактер.

У закључку рада, кандидаткиња очекује да ће бити у могућности да резултатима потврди свих шест постављених хипотеза, као и да ће бити у могућности да уочи обрасце у (прагматичком) понашању студената из којих се дају извући импликације за наставну праксу на академском нивоу.

VII - ЗАКЉУЧАК СА ОБРАЗЛОЖЕНОМ ОЦЕНОМ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ, КАНДИДАТА И МЕНТОРА

На основу наведених података о кандидаткињи, Комисија констатује да је мср Ивана Чорбић подобна за израду докторске дисертације.

На основу постављених циљева и очекиваних резултата, Комисија констатује да је предложена тема подобна за израду докторске дисертације у области англистике и англистичке прагматике, под називом „**Говорни чинови и комуникационе стратегије студената англистике приликом вршњачког оцењивања аргументативних есеја у компјутерски посредованој комуникацији“.**

На основу наведених података о предложеном ментору, Комисија констатује да је др Ивана Трбојевић Милошевић подобна за ментора предложене докторске дисертације.

На основу изнетог, Комисија предлаже Наставно-научном већу Филолошког факултета Универзитета у Београду да донесе позитивне оцене о подобности кандидаткиње мср Иване Чорбић, и предложене теме докторске дисертације, а да се за ментора именује др Ивана Трбојевић Милошевић.

Потписи чланова Комисије:

Проф.др Катарина Расулић

Доц.др Ана Ђорђевић

Доц.др Гордана Векарић